5-a Jaro. N-o 215 APERAS SEMAJNE 15. Novembro 1928

ESPERANTO JE LA SERVO DE L' TUTMONDA PROLETARO

SENNACIULO

OFICIALA ORGANO DE SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA

REDAKTEJO: 14, avenue de Corbéra, Paris-12e
Gvidanto: E. Lanti

SIDEJO de Ekzekutiva Komitato de SAT
23, rue Boyer, Paris-20e

ADMINISTREJO: Colmstr. 1, Leipzig O 27
Administranto: R. Lerchner

KIUN SIGNIFON HAVAS LA TUTEŬROPA MOVADO?

"Aliĝu al la Paneŭropa (t. e. Tuteŭropa) Unio! Savu Eŭropon!" tiel krias al ni manifestoj kaj broŝuroj en esperanto kaj ĉiuj aliaj lingvoj. S-ro Coudenhove-Kalergi kaj lia anaro disvolvas lastatempe sufiĉe viglan propagandon kaj elektis speciale ankaŭ la esperantistajn rondojn kiel objektojn por sia varbado. Kredeble ankaŭ ne malmultaj laboristaj esperantistoj ricevis aliĝilojn, por subteni tiujn celadojn.

Supraĵe legante la belvortajn manifestojn, oni povus raviĝi kaj gratuli al la gvidantoj de tiu movado pro iliaj noblaj celoj. Sed atentema leganto konstatos baldaŭ la demagogion: "Sen Paneŭropo — ni legas — nova eŭropa milito estas neevitebla: gasmilito, kiu sin direktus kontraŭ la civila loĝantaro ktp...." Kial oni minacas nur per nova **eŭropa** milito? Ĉu do la mondo konsistas nur el Eŭropo? Ĉu vere neniu alia potenco kundestinas pri paco kaj milito? Ĉu oni estas tiel naiva kredi, ke estonta mondmilito similos al tiu travivita de ni, dirante la banalaĵon, ke "ne-unueca Eŭropo kondukas al milito kaj bankroto kaj estas nesaveble perdita"?

Mi ne kredas je tiu naiveco de la gvidantoj de l' Tuteŭropa movado. Mi opinias male, ke ili tre bone scias, ke la unueco de Eŭropo ne signifas asekuron kontraŭ estontaj mondmilitoj. Mi opinias, ke ili tre bone scias, kian superan rolon ludas Ameriko hodiaŭ en la internacia politiko, kompare kun la antaŭmilita epoko. Ĉu oni forgesas, ke la kapitaloj translokiĝis el Eŭropo al Ameriko, ke ĉiuj movoj de Eŭropo pli kaj pli klare ekkoneble estas nur kontraŭagoj kontraŭ la eksentiĝanta superpezo de Usono? Certe la gvidantoj de l' Tuteŭropa movado vidas tion bone, eĉ "kuracilon" ili proponas: membrigon de Ameriko al Ligo de Nacioj, por eviti ĉiajn eventualaĵojn.

Sed, flanke de la multaj malklaraj kaj timigaj vortoj pri minacanta disfalo de l' eŭropaj civilizo kaj ekonomio mi ankaŭ trovas frazon en ilia klarigo, pro kio devas estiĝi Tuteŭropo, kiu estas tre signifa kaj montras, ke ili klare vidas la estontan situacion: Tuteŭropo devas estiĝi, "ĉar dissplitita Eŭropo fariĝas nekapabla al konkurenco kun la cetera mondo, kiu kuniĝas al ĉiam pli potencaj grupoj". Tio estas klara parolo, multe pli klara kaj reala, ol tiu demagogia promeso en sekvanta frazo: "Paneŭropo signifas plialtigon de salajroj, falon de prezoj", per kiu oni volas allogi laboristojn. Unuvorte, la problemo estas ekonomia demando, per la unuecigo oni celas kreskigi la konkurenc-kapablon.

Kompreneble ni ne kontraŭstarus al ekonomia unuecigo kaj raciigo, se ĝi okazus je la profito de l' ekspluatata laborforto, se ĝi plibonigus labor- kaj vivkondiĉojn. Sed ni nur volas forigi la iluziojn facile kreiĝantajn sur bazo de tia programo, nome ke unueca Eŭropo certigus la pacon de l' mondo, kaj kiel ajn tekstas la ceteraj belaj frazoj. Male, tiu procedo unuiga kun siaj konsekvencoj (kresko de l' konkurenc-kapablo ktp.) ne permesos, realigi la programan postulon de l' Tuteŭropanoj pri "ĝenerala malarmigo", ĝi plirapidigos la alvenon de l' grandaj interkontinentaj militoj de la estonto: de milito inter Eŭropo kaj Ameriko. Ĉu la laboristaro kontentiĝu, sciante, ke ĝi evitos gasatakojn de eŭropanoj kontraŭ eŭropanoj, se ĝi devas antaŭvidi gasmilitojn inter usonanoj kaj eŭropanoj? Ĉu la efiko ne restos la sama? Respondo superfluas.

Dume, la fondo de Tuteŭropaj Unioj havas sian naturan bazon kaj okazas neinfluate de idealisma konsiderado. Efektive la ekonomia evoluo iras la vojon al la Unuigitaj Ŝtatoj de Eŭropo. Oni ne bezonas esti profeto por antaŭvidi tion. La sinteno de Usono, kiu en iu bela tago repostulos siajn pruntmonojn, estigas necese defendmovojn, kuniĝon de l' eŭropaj ŝuldantoj. Kaj tiu unuiĝo ekonomie sin trudanta trovas kaj trovos ideologian fundamenton kaj sennombrajn apologistojn. Ni ĝoje salutas la spiritan alproksimiĝon, la interfratiĝajn tendencojn, kiuj devas konduki al malfortiĝo kaj finfina malaperigo de la nun ekzistantaj naciaj instinktoj. Sed ni ne trompu nin, samtempe kaj proporcie kun la malapero de l' malnovaj naciismoj naskiĝos nova patriotismo: la e ŭ r o p a p a t r i o t i s m o. Ĝiajn signojn ni jam hodiaŭ povas rimarki. Kvankam tiu patriotismo ampleksas pli larĝan unuon, fordetruinte multajn etnaciajn sentojn, mi devas trakti ĝin same kiel la nunajn naciismojn, ĉar ĝi estas religia sento, kiu nur ŝanĝas la formon, sed restas la sama laŭ grado kaj esprimo kaj estigos la samajn detruajn efikojn: kaŭzos militegojn.

Fine, ni ne forgesu diri — kaj tio ŝajnas al ni esenca —, ke tiu tuteŭropa movado ne starigas la problemon pri liberiĝo de la Proletaro. Ĝi "neŭtraligas sin" kontraŭ la plej grava demando de nia epoko, por kiu sole ŝajnas al ni inda la batalo dum nia tuta vivo. Tio nura devus esti sufiĉa motivo por gardi sin kontraŭ la invitoj de la "bonaj eŭropanoj", kiuj volas varbi nin por sia nova patriotismo.

Se vi deziras ***kompreni*** *la historion, ne haltu ĉe la suprajo de l' fenomenoj, sed rigardu pli profunden, ne kontentiĝu per ideoj, sed esploru tiun grundon, en kiu la ideoj enradikiĝas. Ĉar la ideoj ne falas el ĉielo, sed elkreskas el tero, el la kondiĉoj de homa vivado.*

K. Marks.

HODIAŬ EN BULGARIO

V

La laboro

Neniu zorgas pri la laborhoroj en malgrandaj industrioj, kiuj precipe kovras Bulgarion. Jen ŝuista laborejo. Oni laboras 10 horojn tage. La laboro estas popeca. Laboras 25 homoj en tute malgranda ĉambro. Dum la malvarma sezono la fenestroj estas fermitaj, la aero haladza. Ne gravas laborista sano, gravas kiom da mono estos gajnita por la mastro. Se ekzistus metiunuiĝoj, oni eble postulus ventolilon kaj aliajn komfortojn. Tio ne estus en intereso de la reganta klaso. Do, metiunuiĝoj estas permesataj nur sur la papero. Fakte ĉiaj unuiĝoj estas malpermesataj: la kontraŭfumada, la kontraŭalkohola, la vegetara, la esperanta; ĉiuj, kiuj ne estas pormilitaj, estas konsiderataj kiel kontraŭpatriotaj kaj persekutataj.

"Niaj baŝibuzukoj"[1]

Ĉi tiun fojon, kiel kampon de sia agado, la makedona faŝista organizo elektis la vilaĝojn, kie loĝas turkoj, mizera malfeliĉa restaĵo de la iama grandeco de l' turka imperio. Sub devizo "Bulgario al la bulgaroj", ili alvokas por forpeli la fremdulojn. Ili atakas la vilaĝojn kaj batas tiujn ĉifonitajn ombrojn, pelas ilin for el lokoj, kie ili sidis dum jarcentoj. La vivo de tiuj turkoj, forpelitaj en la plej malriĉan kaj ŝtonan montaron, estis ĉiam tre malbona, sed nun, ĉasataj de faŝista teroro, ili multnombre vagas tra bulgaraj vilaĝoj serĉante iun laboron. Ja, tiel estas! Iam la turkaj baŝibuzukaj hordoj[2] senpune atakadis la senhelpan bulgaran kamparanaron. Hodiaŭ sin ĵetis sur la turkojn novaj hordoj de frenezigitaj naciistoj, same kuraĝigataj de la registaro, kiuj agas tute "baŝibuzuke".

La bulgara laboristaro demandas, kiom longe daŭros la atako de faŝistaj baŝibuzukoj kaj daŭros tia almoza ekonomia stato de la loĝantaro, kaj ĝis kiam restos sub piedo la rajtoj de civitanoj, garantiitaj al la popolo per la konstitucio.

La bulgaraj laboristoj ne povas sin savi mem de ĉiuspecaj baŝibuzukoj, sen iuj klasorganizoj nun, kvankam konsciaj pri sia devo mem batali por sia liberiĝo. Al tiuj kaj aliaj batalantoj por liberiĝo ni ŝatus doni la atentigon, ke forpelinte siajn parazitojn, ili zorgu ne meti sur ilian lokon aliajn baŝibuzukojn, kiuj same gardos por si mem ĉiujn rajtojn kaj por la popolo neniun.

En la lernejoj

La gloro de Bulgario estas, ke antaŭaj liberigintoj de Bulgario el sub turka regado zorgis, ke la infanoj de la kamparanoj iru en gimnaziojn kaj universitatojn. Pro tio oni povas kalkuli la bulgaran popolon kiel unu el la plej edukitaj popoloj. Venante el vilaĝoj en urbojn, por studi en la mezlernejoj ankoraŭ tute junaj, tiuj gejunuloj metas sur sin la nigran krucon de suferoj kaj iras la vojon de Spartako. Multaj el ili dediĉis sian vivon al batalo por suferantaj fratoj siaj, por kiuj iliaj junaj koroj doloras. La maljusteco kontraŭ la popolo ribeligas ilian proletan animon kaj, laŭ siaj infanaj fortoj, ili malfaldas la standardon de liberigo. Ĉi tiu agado, ne por militarismaj celoj, sed por proletaro, kolerigas la regantan militistaron. Sekreta serĉado elkombas tiujn junulojn el la lernejo, rabas la plej kapablajn de la lerneja benko kaj submetas ilin al teruro de inkvizicio, karcero, kaj fine mortigas ilin.

V a g u l o j.

[1] Nomo, en pasinteco, de turkaj bandoj, al kiuj estis permesite fari ĉion al la venkita loĝantaro. Ili semis teroron. Baŝi = kapo, buzuk = freneza.
[2] Bandoj.

EL HISPANIO

(Fino)

Organiza plifortiĝo laboristara

En Madrid okazis 2. okt. tre signifa fakto. Oni devas scii, ke la registaranoj, antaŭ sia alveno al povo, interkonsentis kun la tiamaj regantoj fondi la t. n. "liberajn sindikatojn", sindikatojn de pafistoj por mortigi la tiam fortegajn unuecajn sindikatojn ruĝajn. Al tiuj "liberaj sindikatoj" p e r f o r t e multaj laboristoj aliĝis, la reakciuloj kaj malkontentuloj pri la Unueca sindikato, la policanoj, civilgardistoj kaj tiaspecaj duonburĝaj laboristoj, la tramistoj. Dum la regado de Sanchez Gerra tiuj sindikatoj estis vivigataj, krom de perforto, de altrangaj kapitalistoj. Fine okazis la ŝanĝo de registaro, venkis la klerikaluloj sub la masko de grandkapitalistoj kaj militistoj per "revolucio", kiel tion nomas la registaranoj. Kiam la iniciatintoj de l' "liberaj sindikatoj" kaptis la povon, ili daŭre subtenadis ilin ĉiarimede. Tamen ili vivas mizere, rilate al nombro da anoj, ĉar ili neniel utilas iarilate al la laboristaro. Krome la registaro pli favoras nun la patriotajn unuiĝojn, al kiuj do la ambiciuloj prefere aliĝas. 2. okt. nun okazis kunveno de l' "Libera Sindikato de Tramistoj" en Madrid kun 2000 personoj. La gvidantoj prezentis al la kunvenintoj sian eksiĝon, dirante, ke malgraŭ ĉiuj penoj por akiri plibonigojn sociajn, ekonomiajn kaj moralajn, ili fiaskis kaj proponis la elekton de nova direktantaro. Post multaj diroj kaj kontraŭdiroj oni decidis u n u a n i m e m a l f o n d i la sindikaton, tial ke ĝi taŭgas por nenio pozitiva. La prezidanto avertis, ke la statuto ordonas, ke la kunvenantaro ne rajtas malaperigi la organizon, se restas dek anoj por daŭrigi ĝian vivon. Petinte laŭtvoĉe, ĉu iu dezirus daŭrigi en la organizaĉo, neniu respondis. Fine unu persono anonciĝis. Sed ĉar post redemandoj neniu alia trovis sin preta, ankaŭ tiu sola deklaris, ke li ne emas daŭrigi. Tondrega, entuziasma aplaŭdo aŭdiĝis. La tuta sindikataro, solidare kaj unuanime, decidis aliĝi al la Socialista Partio Hispana, la sola maldekstra organizo laŭleĝa... Ĉiuokaze tio estas grava frapo al la politiko de Rivera, kiu kompreneble preferas milfoje pli la "liberajn sindikatojn" ol la socialistojn. Oni povas imagi, kun kia miro li akceptis tiun rezulton de sia kvinjara penado. Katolikoj kaj alispeculoj ne malpli forte indignis. La plej eta okazo entuziasmigas la proletojn. Se la ekvilibro rompiĝos, nur iomete, certe plene pereos la tuta hispana enradikiĝinta tradicio, kiu sufokas la tutan vivon progreseman.

N u l s e k t o r u l o.

* * *

La pastraro

La konservativa ĵurnalo "El Debate" ne estas kontenta pri la nuna situacio de l' pastraro en Hispanio; ĝi pledas por plialtigo de l' buĝeto por pastroj! Sed fakte la pastraro ĝuis jam dum la lastaj jaroj konsiderindan plialtigon de l' enspezoj. Por la personaro la plialtigo leviĝis je 1 777 351,77 pesetoj, por donaco al kultoj je 1 440 775,50 p., por rebonigo de temploj je 1 500 000 p. El la unua sumo estas destinitaj po 200 pesetoj por pliigo de l' enspezo de ĉiu vilaĝa paroĥestro: tio postulas sumon de 662 880 pes., la cetera parto servas por aliformigo de paroĥaj aranĝoj en multaj eparĥioj kaj bonfaro al monaĥoj kaj aliaj ekleziuloj en ĉiuj eparĥioj. Evidente la pastraro ne povas plendi pri sia nuna situacio, ĉar la pliigoj depost la buĝeto 1924/25 ĝis nun atingis sumon de 4 718 127,27 pesetoj jare aŭ ĉ. 400 000 p. monate! Sendube, vidante la ciferojn de l' oficialaj komunumoj, oni povas diri, ke tiu komunumo estas plej religia, kiu ricevis la plej

DORNOJ

Por ricevi instruon el la legado de gazetoj, oni devus legi nur malnovajn. Se dekjare malnova artikolo estas ankoraŭ . . . aktuala kaj interesa, aŭ se la "profetaĵo" de la aŭtoro realiĝis, la artikolo certe estas leginda.

Malmulte da tiaj artikoloj troviĝas en la ĵurnaloj, precipe en la ĉiutagaj. Tial oni plej ofte perdas tempon en la legado de gazet-artikoloj.

—o—

Iel gazetisto devas flati al la deziroj de la legantoj. Kiu ne flatas, sed diras nur malagrablajn verojn, tiu riskas neniam akiri popularecon.

—o—

Por akiri popularecon, ne estas pli trafa maniero ol diri plaĉajn banalaĵojn aŭ profeti baldaŭan venon de paradiza stato sur la teron.

—o—

La pastroj tiurilate estas la plej lertaj homoj: ili ja promesas al la kreduloj eniron en la paradizon, sed nur post ilia morto.

—o—

Kiu atentigas siajn kunhomojn pri neceso multon lerni, multon sperti, pri neceso akiri organiz- kaj mastrumkapablon; kiu parolas pri malfaciloj, pri neceso de oferado kaj daŭra batalado; kiu parolas, ke revolucio ne estas sportafero, tiu riskas neniam ricevi aplaŭdojn.

—o—

Sur la soci-politika kampo grandaj homoj estas ordinare persekutataj. Sed oni erarus, opiniante, ke ĉiuj persekutatoj estas grandaj homoj.

—o—

Estas danĝere tro ofte pravi.

Aristark

multajn subvenciojn. Sed kial plendas la gazeto "El Debate"? Ĉar ĝi volus, ke ne plu ekzistu personoj krom la profesiuloj de l' katolika kulto, kiuj ricevu profitojn el la ŝtata buĝeto; ke sekve foriĝu ĉiuj aliaj personoj, speciale geinstruistoj, por liveri al religiuloj la instruadon de infanoj kaj plenaĝuloj. Sed eble eĉ tiam la citita ĵurnalo ne estus kontenta, sed plie postulus, ke en Hispanio ne plu restu alia religia kongregacio, ol tiu de la jezuitoj, kaj la ceteraj malaperu. Ekzistas aviduloj! La suprajn ciferojn publikigis la oficiala registara ĵurnalo "La Nacion", pruvante per tio, ke la buĝetaj pliigoj por la pastraro estas unuavicaj[1].

Laŭ informo de "El Socialista" (8358).

[1] La tutan enspezaron de l' pastraro mi ne scias, sed laŭ proks. takso ĝi ricevas jare ĉ. 100 milionojn da pesetoj.

Iom pri la kooperativa movado en Svedio

(Daŭrigo)

La kleriga kaj studa laboro

La organiza parto de K. F. estas, kiel mi antaŭe menciis, dividita en kvar partojn. La kvara estas la plej granda kaj okupas sin pri la studa laboro. La sekcio pri studoj havas eĉ propran domon en la kamparo, duonhoran vojaĝon de Stokholmo: vilao, kiu enhavas kursejojn kaj loĝejojn por la studantoj venantaj el ĉiuj partoj de la lando.

Interno de "Nia Korto". Kurso okazas.

Apud tiu vilao[1] estas alia, en kiu estas modela vendejo kaj la kuirejo por pretigo de manĝaĵoj al la lernantoj.

Laŭ la statutaro du kaj duono da procentoj estas retenataj de la jarsaldo de la societoj por studa kaj kleriga aferoj. Plejparte tiu mono nature estas uzata en la kooperativa movado, sed ankaŭ por kursoj en la popolaltlernejo de Brunnsvik (en Darlekarlio). Krom tio la tuta K. F. ankaŭ apartenas al A. B. F., la kleriga asocio de la svedaj laboristoj, jam depost ĝia fondiĝo asocia.

Vizito al "Nia korto"

Per elektra vagonaro ni atingas "Nia korto"-n dum duonhoro. Ni estas el tri diversaj nacioj. K-do Lanti, kiu esprimis la deziron vidi, kiel la svedaj kooperativistoj agas, K-do Ilija Puhalo el Zagreb, havanta saman intereson kaj svedaj K-doj. Ni alvenas al ĉarma loko en la ŝeraro[2] sveda. Sur granda monteto estas du domoj, ĉirkaŭataj de ĝardeno. La terpeco estas tre granda kaj estas lokita ĉe la margolfo "Baggen" (la ŝafviro) kaj havas multe da fruktarboj, kiuj tamen en tiu ĉi jaro ne donas multajn fruktojn — por Svedio estas en tiu ĉi jaro "malbona fruktjaro". Ni konstatas, ke la loko estas ideala rilate al studa laboro, kaj eniras en unu el la vilaoj. Neniu homo videbla. Ni envenas grandan halon, kie estas bretoj por libroj, plenigitaj per libroj diversspecaj, tamen plej multe kooperativa literaturo. Sub la libroj estas skribita la prezo. Sub vitraĵo estas poŝtmarkoj. Ĉe kelkaj libroj ni trovas monon kaj ankaŭ sur la vitraĵo estas mono. Neniu, kiu prizorgas la vendadon, neniu, kiu akceptas la monon. Jen, ĉiu vizitanto, kiu volas ion aĉeti, nur metas la monon por la koncerna objekto, prenas ĝin kaj foriras. Ĉiu homo vizitanta "Nia korto"-n estas honesta kaj tial oni povas agi tiele . . .

Ni iras por serĉi personon, kiu volas akompani nin tra la lernejo. Ni renkontas knabinon, kiu havas sian laboron en la kuirejo; ŝi estas tuj preta akompani nin. Ĉiuj aliaj foriris al Stokholmo, la estroj, la lernantoj, kaj restas nur en la domo la servistinoj; ili tamen en tiu domo estas egalrajtaj kun ĉiuj aliaj. Kun la knabino kiel gvidantino ni komencas nian marŝon tra la domoj. — La vilao antaŭe apartenis al milionulo, sed K. F. aĉetis ĝin de li malgraŭ la protestoj de l' kapitalisto Wallenberg, la plej riĉa privatulo en Svedio, kiu konstruis la tutan urbon en tiu loko. Li estas ankaŭ la plej granda kontraŭulo de la kooperativa movado, — kaj nun li devas toleri en la najbareco la "malamikon".

Ni eniras la lernejon de la vendistoj, modele aranĝitan vendejon, kie la lernantoj "ludas" aĉetantoj kaj vendantoj, kaj kie oni havas ĉiaspecajn varojn, registran kason ktp. Sur nigra tabulo la instruisto montras diversajn aferojn rilatajn al la metio de vendo kaj aĉeto popece kaj pogrande. La ĉambro estas bone instalita por sia tasko. De tiu salono ni pasas per ŝtuparo al supra etaĝo, kie la lernantoj loĝas dum sia restado ĉe "Nia korto". Estas multaj ĉambroj, ĉiu havas sian specialan nomon. Ĉie estas bildoj de eminentaj kooperativistoj, ankaŭ de aliaj personoj, verkistoj, ktp.; ĉie estas pure kaj oportune. De balkono ni havas ĉarman rigardon al la margolfo, kie motorboatoj kuras Stokholmon, la blankaj pasaĝeraj vaporŝipoj glitas sur la akvo, kaj la belaj blankaj velŝipetoj zigzagiras.

En la alia domo ni havas okazon gustumi kooperativan kafon, sidante en bela salono. Apud ĝi estas la granda kuirejo kaj en la supraj etaĝoj loĝejoj por la lernantoj. Kursoj okazas en tiu lernejo dum la tuta jaro. Estas por estraranoj, vendejestroj, geekspeduloj, varkontrolantoj ktp. Krom tio estas aparta sekcieto, kiu sin okupas pri instruo koresponda. Okazas instruado en la temoj librotenado, bankscio, socia ekonomio, matematiko, komercjuristaj temoj, pure kooperativaj temoj kaj ankaŭ aliaj studoj: gramatiko, literatura historio, la metioj de societaj

[1] Kampara dometo.
[2] Rifinsuloj.

KUN TIU ĈI NUMERO ESTAS EKSPEDATA "LA LERNANTO"

kunvenoj: prezidi, protokola skribado ktp.

En la koresponda instruo partoprenis en la pasinta jaro ĉ. 21 500 lernantoj. La korespondan instruon partoprenas individuoj kaj grupoj. La grupoj estas studrondoj. 8 ĝis 20 personoj havantaj saman intereson pri iu temo fondas tian studrondon. Per la kursleteroj ili havas sufiĉan gvidon, diskutas la en ĝi starigitajn problemojn, kies solvon oni sendas al “Nia korto“. Korektas kaj resendas ilin la koresponda instituto de “Nia korto“ poste kune kun nova kursletero. Ĉar mankas ofte instruistoj, tia studmetodo montriĝis bona por granda aro da svedoj, precipe en la kamparo.

La kursoj en “Nia korto“ ne estas longedaŭraj. La lernantoj venas tien por kvar, kvin semajnoj kaj la studoj estas tre intensaj de la mateno ĝis la vespero. Krom tio la lernantoj devas skribi malgrandajn disertaciojn en sia temo. Kvankam oni estas tre severa rilate al la studoj, la lernantoj kaj la instruistoj kamarade kunestas kaj ĉiu provas fari la plej bonon. Por la lernantoj kurso en “Nia korto“ estiĝas festo, al kiu oni sopiregas. La kosto de la kurso estas pagata de “Nia korto“, kaj ofte la vojaĝkostoj estas pagataj de la konsumsocieto, en kies servo estas la lernanto.

En Jakobsberg, ne longe de Stokholmo, en la kontraŭa direkto de “Nia korto“ estas kooperativa popolaltlernejo, en kiu la ĉefoj de K. F. regule faras lekciojn pri K. F. kaj la kooperativa movado. La kursoj en tiu lernejo daŭras dum ses monatoj kaj la lernantoj havas ŝtatan kaj — se ili vivas en Stokholmo — komunuman subvencion. Estas same eĉ la popolaltlernejo de Brunnsvik (en Dalekarlio), kie dum la kurso estas instruata la kooperado. Ankaŭ tie la estroj kaj gvidistoj de K. F. faras lekciojn.

John Johansson.

FLANDRIO AL LA FLANDROJ!

Sendependeco, memstareco! — Agitvortoj, kiuj pli ol iam reviviĝis kun la militfino, kiam la arbitro de la “venkintoj“ kreis “sendependajn“ unuojn, kiel Polion, Ĉeĥoslovakion, la Baltajn ŝtatojn ktp. SAT-anoj el tiuj sendependaj landoj ofte havis okazon montri en “S-ulo“ per faktecaj, dokumentaj artikoloj, kiel utilas al ili tiu “sendependeco“. Oni pensu pri Polio, Litovio k. a., kie plej akre suferadas la laboristoj. Tamen tiun ideon pri la “sendependeco de la popoloj“ nutras kaj subtenas laboristaj partioj en siaj programoj, sia gazetaro. Ĉu oni tiris ĉiujn konsekvencojn rezultantajn el tiu agitado, se ĝi estus akompanata de sukcesoj? Kun la sama rajto kiel Irlando aŭ Litovio ja ĉiuj estinte iam memstaraj provincoj kaj gentoj (antaŭ la fondiĝo de l' grandaj ŝtatoj) povus apogante sin sur siaj “proprecoj, individuecoj“, postuli memstarecon, vivigante organizojn por batali por la “nacia liberiĝo“! Teorie tiu konkludo estus permesita. Sed praktike aliaj fortoj — konkretaj, materiaj, ekonomiaj — influas potence kaj konvinke, estingante la “naciajn“ sentojn. Tiel okazas, ke multaj “nacioj“ sen dolorsento rezignas je sia memstareco, ekkonante racie, ke ili pli bonstatas en granda unuo, al kiu ili apartenas depost jarcentoj. En Normandio ekz. neniu celas akiri memstaran ŝtaton, sendependan de Francio, nek en Silezio aŭ Saksio iu la apartiĝon el Tutgermanio. La loĝantoj sur tiuj teritorioj spertis, ke ligitaj kun granda ekonomia kaj politika unuo, ilia socia evoluo estas multe pli bonŝanca kaj prospera...

Sed en aliaj eroj de pli malpli granda ŝtat-unuo la sentoj superregas la racion. Ekzistas individuoj, grupoj, organizoj kaj korporacioj, kiuj celas returniĝon al la mezepoka stato. Oni aktivigas “liberig-movadojn“. En Bretonio[1] la agitvorto estas ĵetata: Bretonio al la bretonoj, en Bavario estas propagandata de oratoroj kaj ĵurnalistoj Bavario al la bavaroj! La saman fenomenon ni havas en la belga ŝtato, kie la agitistoj fervorege pledas por: Flandrio al la flandroj!

El broŝuro esperantlingva prezentita al la esperantistoj partoprenintaj la Antverpenan Universalan Esperanto-Kongreson de la “Flandrema Grupo Esperantista[2]“, ni ekscias kelkajn interesajn detalojn pri la flandra “liberig-movado“, kiujn citi valoras por instruo de nia Legantaro.

Ni ne scias, ĉu en la movado por liberigo de Flandrio troviĝas SAT-anoj. Se jes, nu, kompreneble nenio en la Statuto de nia Asocio malpermesas, ke ili oferu sian vivon por tia batalo...

* * *

“...Multaj el vi, esperantistoj, estis verŝajne ĝis nun inklinaj por rigardi la loĝantaron de Belgujo kiel homogenan tuton, unu kaj nedisigeblan, ĉar estas nur unu sola leĝodona kaj rega potenco en tuta Belgujo.

Tamen, kvankam Belgujo ekzistas, ne ekzistas ja Belgoj. La Valona parlamentano Destrée, poste iĝinta ministro, iam prave skribis en letero al la reĝo: “Sire, il n'y a pas de Belges“. (“Reĝa Moŝto, ne ekzistas Belgoj“). Kaj la reĝo mem, kiam li en 1914 kunvokis siajn soldatojn por batali kaj klopodis trafi la impreseblan flankon, ne alvokis Belgojn, sed Valonojn kaj Flandrojn[1]...

... Estas sendiskuta fakto, ke du popoloj, Valonoj kaj Flandroj, vivas en Belgujo, disigitaj per lingvolimo, kiu restis depost 1400 jaroj preskaŭ senŝanĝa.

Ne tuj estas tamen komprenata la akra kontraŭtezo, kiu ekzistas inter la intereso de la Flandra popolo kaj tiu de la Belga ŝtato...

... Plie, se la ekzistantaj rilatoj inter Flandroj kaj Valonoj ne jam okazigis perfortajn agojn... estas ĉar tiu malbona interrilato estas tute kaj treege profitdona al la Valonoj kaj ĉar la viktimoj, la subprematoj — la Flandroj — estas precipe indulgaj, ordemaj laŭ naturo kaj ne jam memkonsciaj, malgraŭ la multaj tragediaj situacioj, kiujn travivigis al ili la nekonstanteco de la historiaj okazintaĵoj... La Valonoj kelkfoje ja deklaris, ke ili ne tolerus dum dudekkvar horoj la staton, kiun la Flandroj devas toleri... Ni ne volas aserti, ke la Flandra popolo ne estas kapabla kaj preta por perforta ribelo... Kaj estas sendube, ke — se katastrofo de nova milito en Eŭropo ekaperus, en Flandrujo naskiĝus nova aktivismo, multe pli potenca kaj decida ol tiu de 1914—1918...

... Samtempe kiel la kreskanta Flandra konscio, la nacikoncepto antaŭeniĝis. Kiel ĉiu spirite sana individuo celas la plenan disvolviĝon de sia personeco, tiel ĉiu popolo ja celas la plenan disvastiĝon de siaj kapabloj. Preferinde estas, ke kiel individuo popolo ne vivu, ol vivu laŭ fremda ekzemplo, ol kripliĝu laŭ lingvo kaj animo. La batalo por la akiro de ĉi tiu popolindividueco estas la batalo por la akiro de ĝia sendependeco...“

[1] Vidu n-on 196.

[2] Vidu sub “Recenzejo“ en n-o 209 de “S-ulo“.

[1] Ĉi-okaze ni rimarkigu, ke la vidpunkto de la Akademio pri landnomoj, “ke la gento donas sian nomon al sia lando per aldono de l' sufikso -ujo“ estas tute ne ĝusta en la realo, en la praktiko.

LA EVOLUO DE PROFESIAJ KAJ FAK-UNUIĜOJ ĈE LA AŬSTRIA FERVOJISTARO

En la jaro 1892 estis fondataj inter fervojistoj, tramistoj kaj laboristaro de la omnibus-asocioj la t. n. fakunuiĝoj. Ĉe la Sudfervojo fondiĝis loka grupo de la trafik-oficħavantoj, kaj laŭ sama bazo ĉe l' Orientfervojo stariĝis fervojista fakgrupo de la privilegiita aŭstri-hungara ŝtata fervoj-asocio. La fakunuiĝoj estis kunigataj kaj nomataj "Ĝenerala unuiĝo por subteno de la transport- kaj trafik-oficħavantoj".

Por pli detale kaj profunde pritrakti la luktadon sur tiu ĉi kampo, mi mencios la estiĝon de la fakgrupo de la orientfervojistoj. Verŝajne ne sen intereso la fervojistaro tutmonda legos la historieton, kvankam mi ne citas la penigajn kaj sangoplenajn tagojn, kaŭzitajn de la kapitalisma malamiko. En suprecitita jaro ankaŭ sur orientstacio en Vieno (la tiama ŝtata stacio) areto da 38 klaskonsciaj kaj kuraĝaj laboruloj fondis fakgrupon. Tiutempe la aŭstriaj cirkonstancoj similis la hodiaŭajn bulgarajn. Kvankam oficiala kaj laŭleĝa, ĝi tamen fariĝis la fokuso por la policaro kaj oficistaro, por finfine esti sufokata kaj nuligata en 1897 de la tiama fervojministro "generalo Guttenberg". Propraĵo kaj mono el kotizenspezoj estis konfiskataj. Tro severe la sorto trafis la bravajn batalantojn. Sed ruze ili helpis sin el la dilemo. La membrokotizoj estis enkasigataj laŭ mistifika titolo "Abon- kaj presfondusa[1] subteno". En 1898, post dolorigaj tagoj, sukcese estis denove kolektata areto da kuraĝaj riskemuloj, kiuj oficiale gvidis la malgrandan institucion, kiu ĝisvivis la hodiaŭan epokon.

La statistiko indikas jenan membrostaton: 1898 — 180 membroj, 1914 — 1235, 1919 — 2716, 1921 — 2898, 1923 sekve de eksigo kaj pensiigo la nombro malaltiĝis ĝis 2058 membroj, 1924 — 2512, kaj post la baloto en 1927 la membrostato atingis nombron da 2804 membroj (sume estas 2984 personoj en la stacio). Okazintaĵoj kiel strikoj, bojkotoj aŭ gravaj ŝtataj aferoj, ekz. la 15-a de julio 1927, hardis la membrojn, kiuj ĉiam estas pretaj, defendi la vivrajtojn kaj postulojn de la Proletaro. La fervojista fakunuiĝo, kiu hodiaŭ estas vera profunuiĝo, preskaŭ finvarbis la tutan personaron en orientstacio en siajn vicojn. Ankaŭ altrangaj oficistoj jam estas agemaj kaj aktivaj membroj. Okaze de la lasta baloto estis el 2984 voĉoj, 2804 por la socialdemokrata partio kaj nur 180 por la kontraŭuloj. Sekve la sindikata loka grupo tre ampleksiĝis. Sub la meritplena estrado de sindikatestro Karl Novak la loka fakgrupo starigis la plej necesajn kaj diversajn sekciojn en sia laborkampo. La spirito kaj konscienco de la membroj kaj ilia kultura soifego postulis jenajn sekciojn: Por korpa kulturo: atletoj, Ĉiu-Ĉi (japana metodo), biciklistoj, piedpilkludantoj, kiuj tre prosperis, kaj la naturamikoj. Por kleriga laboro: Kantistoj, muzikistoj, kaj la plej junaj, la fervojistaj esperantistoj. Antaŭ 1½ jaro fondiĝis esperanta rondo, kiu tre aktive laboras. Kvankam estas nur 24 membroj, okazis depost oktobro 1927/28 kurso por komencantoj, gvidata de K-do Zink (9437), kursfinfesto, ekspozicio, kaj la lasta okazintaĵo estis varbvespero.

Krom tiuj kulturaj kaj klerigaj sekcioj la loka fakgrupo en orientstacio fondis tielnomatan "Sterbefond" (enterigan subtenon). El ĝi parencoj aŭ postvivantoj de mortinto ricevas 300 ĝis 400 ŝil. Laŭ kasraporto por la jaro 1927 en- kaj elspezoj estis la samaj (51 352,60 ŝil.). Tiu ĉi cifero montras la ekonomian prosperon.

Sed la nubaj tagoj tamen postulas singardemon de la membraro. Precipe nuntempe la kapitalistoj, faŝistoj kaj Seipel-anoj[1] penege klopodas restarigi novan sferon en nia lando, la faŝisman diktatorecon. Ankaŭ tiurilate preparis sin nia profunuiĝo, same kiel la cetera laboristaro, kaj fondis fervojistan ŝirmligon. Sufiĉe granda aro da fervojistoj en danĝera momento estas preta enviciĝi la batalfronton kontraŭ siaj malamikoj, por tiele defendi la rajtojn kaj akiritaĵojn.

Josef Zink.

[1] Fonduso = monfondaĵo.

[1] Zajpel (germ.: Seipel) estas la kanceliero.

Sovetiaj kamparanaj "notoj"

Kamparanoj en norda Sovetio (iama gubernio Novgorod) ĝis nun havas kelkajn originalajn "notojn" aŭ "alfabetojn". Ekzemple, iufoje oni devas senpage veturigi iun aŭ ion por vilaĝanoj mem aŭ urĝe ion komuniki al najbara vilaĝo. Por tio ekzistas vico ("podvodoj") laŭ kvanto da tero: kiu havas multe da tero, tiu devas multfoje veturadi "podvode". Por kalkuli, — kelkfoje ĉiu veturis — ekzistas en la vilaĝo granda stango, dividita preskaŭ po decimetroj: ĉiu mastro havas unu decimetron. Kiam li ien veturis "podvode", oni tranĉas sur lia decimetro unu linion (se li veturis malproksimen, oni tranĉas kelkajn liniojn). Kiam estas tranĉitaj 5 linioj, oni ilin forskrapas kaj anstataŭas per dekliva linio; 10 linioj estas anstataŭataj per dekliva kruco.

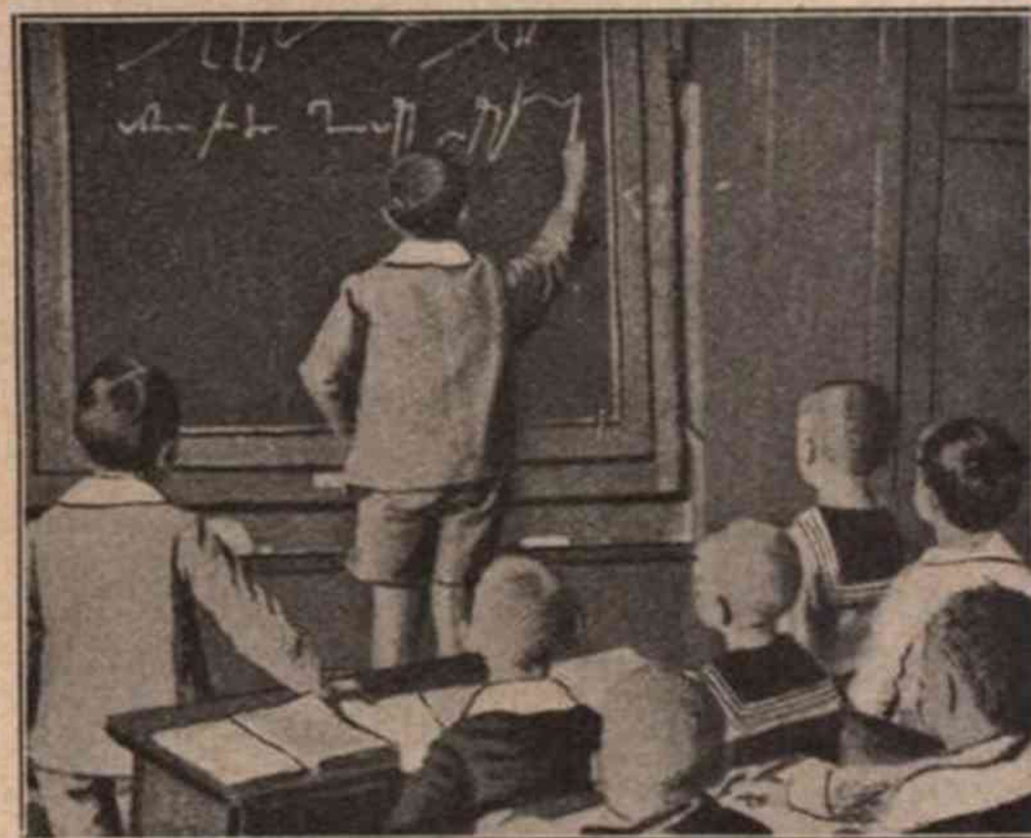
Se iu kamparano estas kulpa pro iu peko kontraŭ la vilaĝo, la vilaĝkunveno donas al li kelkajn "podvodojn" eksterviceo. Por tio oni forskrapas kelkajn liajn liniojn aŭ krucojn, kaj li devas veturi denove por reakiri ilin. La punito ordinare insultadas, sed socia disciplino devigas lin plenumi la ordonon. Ekzistas ankoraŭ "alfabeto" ĉe virinojteksistinoj. Por fari figuran teksaĵon, oni devas tre inteligente enstabligi fadenaron (por diversaj figuroj diversmaniere). Por tio ekzistas "alfabeto" el rondetoj kaj streketoj, iomete simila al notoj por muziko.

Nikolao Usov, vilaĝo Doriŝĉi.

NI KAJ STENOGRAFIO

Ni celas krei pli raciajn kaj justajn formojn de la vivado. Ni celas pli science organizi la vivon. Ni forbalaas ĉion, kio malhelpas la progreson. Unu el maloportunaĵoj de nia vivo estas tro longa skribo, kiu ofte katenas la pensojn kaj foruzas tro multe da tempo. Tiun mankon celas forigi stenografio. Sed bedaŭrinde ĉiuj ĝis nun aperintaj steno-sistemoj estis tre komplikaj. Nun fine ankaŭ inter la aŭtoroj de stenosistemoj aperis siaspeca Zamenhof, kiu kreis treege simplan kaj samtempe

En Elberfeld (Germ.) oni instruis la Internacionalstenografion al sesjaruloj kun granda sukceso. Post 4 monatoj ili scipovis plene legi kaj skribi.

preskaŭ perfektan sistemon de stenografio. Mi parolas pri Internacionalstenografio de F. de Kunovski. Laŭ mia propra sperto mi povas aserti, ke jam post kelkhora lernado la homo ekposedas la sistemon, kaj la postiranta ekzercado nur pli kaj pli rapidigas la skribadon. La alia atentinda flanko de la sistemo estas, ke ellerninte ĝin per la Gvidilo en esperanto[1], oni povas stenografi ankaŭ en la naciaj lingvoj, preskaŭ sen speciala translernado. Konatiĝinte kun la sistemo, mi opinias mia devo, atentigi la K-dojn SAT-anojn pri ĝiaj profitoj. Nepre lernu kaj uzu ĝin, kaj vi ŝparos multe da tempo kaj papero. La adreso de la Instituto por Internacional-stenografio estas: Duisburg, Friedenstr. 79 (Germanio).

7569, Smolensk (Sovetio).

[1] Havebla pere de SAT - administrejo. Prezo 1 g. mk. + 10% por sendkostoj.

E. IZGUR

Pro sia 25-jara literaturjubileo

La proleta poeto-verkisto E. Izgur festas en tiu ĉi jaro sian 25-jaran verkistan jubileon. Ni SAT-anoj precipe ŝatas Izgur, ĉar li verkis en esperanto "Je la Nomo de l' Vivo", certe unu el la plej gravaj proletaj literaturaĵoj. Krom tio, ni klaskonsciaj laboristoj devas honori lin, ĉar li ne nur per la plumo batalis por la liberigo de l' Proletaro, sed ankaŭ aktive staris en la batalo. Izgur naskiĝis en 1881 en la urbeto Berzezino en Blankrusio kiel filo de malriĉaj gepatroj. Kiel bakisto, ŝarĝportisto, kelnero, purigisto sur vaporŝipoj de Dnepro, tabulportisto en segfabrikoj li perlaboris sian panon. 18-jare li komencis memlernadon. Baldaŭ li verkadis en blankrusa, rusa, hebrea, juda kaj esperanta lingvoj. Li partoprenis en la revolucia movado en 1904. Dum la cara reĝimo li multe estis persekutata kaj ofte "ripozadis" en malliberejoj de Vilna. Ekzilite el Polio li kuris Ukrainion, kie li ageme partoprenis revolucion kaj civilmiliton. Li estis kaptata de blankuloj kaj post preskaŭ ĝismorta turmentado en policesplorejo mortkondamnata. Sed li povis esti savata helpe de la urbmagistrato de Kremenĉug, du horojn antaŭ la ekzekuto. Por sia sindona servo al la interesoj de l' laborista klaso li estis honorata per la nomo "Heroo de Laboro". Ekzameninte liajn verkojn la Sciencula Komitato en Ukrainio nomis lin "unuaranga scienclaborulo". La verkoj de Izgur kalkulas 43 eldonojn en rusa, ukraina, blankrusa, juda, sveda, nederlanda, germana kaj esperanta lingvoj. Dum la lastaj jaroj Izgur verkas nur ankoraŭ en esperanto, kiun li deklaras plej perfekta interhoma kaj interpopola kompreniĝilo. Li tre fervore propagandas esperanton kaj skribis du varbbroŝurojn ruse kaj ukraine. Pro la alta valoro du el liaj verkoj estis premiataj dum literaturaj konkursoj. Pro liaj grandaj kulturaj, literaturaj kaj revoluciaj meritoj Izgur ricevis de la soveta registaro dumvivan pension, por ke la poeto estu sendependa de ia ofica deviga laboro. Proletaj esperantistoj!

Honoru ni nian verkiston, aĉetante, legante kaj disvastigante liajn esperantajn verkojn "Nur Volu" kaj "Je la Nomo de l' Vivo". K. H. 3550.

Pro la sama okazo ni ricevis de la Jubilea Komisiono (per SAT-ano 12 065) similan artikolon, post prilaboro de la supre presita, sekve tro malfrue por ĝin uzi. Kiu povas sendi al tiu Komisiono (adr.: Sojuz Rabpros, Kremenĉug, USSR) konvenajn dokumentojn, informojn, salutleterojn, kiu povas sendi por riĉigo de l' "Izgur-fako" en la Muzeo recenzojn, kritikojn, tradukojn nacilingve aŭ en esperanto koncerne al Izgurverkoj el ĵurnaloj kaj revuoj, tiu ne forgesu fari tion! Subtenante la iniciaton de Izgur, ni plej brile montras la taŭgecon de esperanto ekuzota pli kaj pli en proletliteraturaj rondoj! La Kremenĉugaj SAT-anoj atendas pruvojn de agemo kaj simpatio de la tutmonda SAT-anaro! Red.

Faktoj kaj komentoj

El Kubo

En Kubo regas teroro. Unu krimo sekvas la alian. La kontraŭuloj de l' prezidanto Maĥado estas malliberigataj, ekzilataj aŭ ekzekutataj. Multaj laboristoj, kiuj iel agitadas por anarkismo aŭ komunismo, estas "malaperigataj". Du laboristoj estis arestataj, ĉar ili disvastigis broŝuron kontraŭ la Tutamerika kongreso. Ili estis transportataj al ĉemara fortikaĵo kaj ĵetataj kiel manĝaĵo al ŝarkoj. Pro la sama afero okazis pli ol 200 arestoj; el ili 15 personoj (9 komunistoj, 6 anarkistoj) malaperis senpostsigne. Juna studento, pri kiu oni eksciis, ke li volas paroli dum 1. majo, same malaperis. Multnombraj estas tiaj okazoj.

Depost la jaro 1902 la insulo Kubo estas sendependa respubliko. Antaŭe ĝi apartenis al Hispanio, kelkajn jarojn al Usono. La Kuba popolo multe suferis sub la hispana regado, ankaŭ en la sekvanta epoko okazis arestoj kaj enkarcerigoj. Sed neniam ĝi tiom estis persekutata, kiom sub la nuna regado, t. e. de kiam ĝi estas memstara, sendependa lando!

Eminentaj kontraŭmilitaristoj

La militkontraŭuloj aranĝis fine de julio sukcesan kunvenegon en Vieno. Grandan impreson faris la paroladoj de iama germana generalo fon Ŝeŭnajĥ (germ.: von Schönaich) kaj de katolika pastro, universitata profesoro Ude. Multaj partoprenantoj en la kunveno interrompis tiun lastan oratoron ne havante la plej etan konfidon al pastro. Al la riproĉo: "En 1914 vi benis la armilojn!" la oratoro respondis: "Estas ja Vere! patroj benis la armilojn, sed se laboristoj ne estus fabrikintaj ilin, beno ne estus ebla . . ." Ho! logiko.

La kunveno, kiu tagon poste devis okazi en Graz, estis malhelpata de la stiriaj faŝistoj, kiuj precipe furiozis legante la nomon de l' eksgeneralo kiel oratoro. Kiam hinda reprezentanto volis eniri la salonon, li estis akceptata per krioj: "Mortigu la negron!" Li apenaŭ povis savi sian vivon.

Laŭ Gazetservo de l' Kontraŭmilita Oficejo en Hago.

DISKUTEJO

Ĉu ĉiam estis sklavo la virino?

Sub tiu titolo aperis en "S-ulo" n-o 209 artikolo, kiu pritraktis en unu alineo la virinan vestaĵon. Kelkajn kritikojn mi volas aldoni. Mi mem estas tabaklaboristino kaj havas tial sufiĉe da okazo por observi miajn kunlaborantinojn. Al vi, kara K-do, mi diras, ke vi estas prava, sed nur parte: Ĉu vi neniam pripensis, kia estas la kaŭzo de tiu leĝo — "kiu ne kuras, estas forvenkata?" Mi alvokas al vi: Komencu la edukadon kaj kritikon ĉe la viroj! Mi observis virinon, kiu ne vestis sin tute moderne. Oni ne konsideris ŝin inda, por interrilati kun ŝi. Pro tio precipe la virinoj, kiuj emas aŭ preferas interrilatojn kun viroj, estas devigataj "kuri". Inteligenta virino, kiu batalas por la fakta (ne nur papera) emancipo de l'virinoj, estas malhelpata je 80% de la viroj, ĉar ili bezonas ŝafidojn, kiuj interesiĝas nur pri vestado.

Iu spertulino (2019).

TRA ESPERANTIO

Pri maristoj-esperantistoj

En n-o 209 de "S-ulo" K-do 9682 metis demandon, ĉu estas en la mondo maristoj-esperantistoj, kaj li opinias, ke ne ekzistas. Ŝajnas ankaŭ al mi, ke inter maristoj esperanto estas tre malmulte konata. Dum la jaroj 1923/25 mi ofte vizitadis la apudmaran urbon Vladivostoko, kie oni ĉiam povis renkonti eksterlandajn ŝipojn kaj maristojn. Kelkfoje mi intence vagadis ĉe la haveno, preter la albordiĝintaj ŝipoj, kun SAT-insigno sur la brusto, havante la celon renkonti iun eksterlandan esperantiston. Ankaŭ mi vizitadis kun la sama celo "Internacian klubon" en tiu urbo. En ĉi tiu klubo tiutempe tute forestis nia lingvo kaj literaturo, kvankam ĉi tie ofte sin trovis eksterlandaj maristoj. Tamen ne unu esperantiston inter la maristoj mi renkontis.

El tiu fakto rezultas urĝa devo por ĉiulandaj lab. esperantaj organizoj en havenurboj: altiri al esperanto atenton de venantaj al tiuj urboj eksterlandaj maristoj. Miaopinie estus bone, ke LEA-organizoj en havenurboj fiksu ĉe la ŝipalbordiĝejoj de siaj urboj tabulojn kun grandliteraj esperantlingvaj anoncoj pri tio, kiel oni povas trovi la sidejon de koncerna esperanta organizo, aŭ ĝian deĵoranton, aŭ maristan domon, aŭ klubon. En la lastaj, kompreneble, devas troviĝi esperantaj ĵurnaloj kaj alia esperanta literaturo. Eble ĉiu havenurba esperanta organizo trovos aliajn taŭgajn rimedojn laŭ lokaj cirkonstancoj. La propagando pli efikos, kiam ĝi estos efektivigata en fremdlingvaj por la maristoj urboj. Ekz., se angla maristo ekscios en Sovetia urbo, ke per esperanto li sukcesus bone interrilati kun sovetlandaj laboristoj, li pli volonte eklernos la lingvon, ol se li estus alpropagandata en sia hejma lando. Inverse, sovetia maristo, se li ekvidos, ke en fremdlingvaj urboj li per esperanto kapablus interŝanĝi opiniojn kun siaj samklasanoj de ĉiu urbo, li ankaŭ pli volonte eklernus la internacian lingvon. SAT-ano 4608.

Pri Jarlibro 1928

Ni ricevis de K-do Krjukov pri nia Jarlibro longan kritikan artikolon, kiun pro ĝia longeco ni ne povas enpresi en "S-ulo" kaj kiu koncernas pli la kompilantojn de l' jarlibro ol la Legantaron de "S-ulo". Ni tamen ekstrakte represas unu alineon, ĉar ĝi signifas korekton.

Mia nova karto de horzonoj suferis sufiĉe pro tio ke ĝian desegnon post mi partoprenis iu fremda mano. Antaŭ ĉio nomoj de monde konataj urboj sur ĝi prezentas vomigan haoson de nacia k esp. ortografio... Mi utiligas la okazon por korekti kelkajn erarojn de l' nova karto: 1. en 4-a horzono lokiĝas ne Permj, sed Sverdlovsk, kiu antaŭ la Revolucio nomiĝis Ekaterinburg. Permj lokiĝas en apuda 3-a zono. 2. La urbo Meksiko lokiĝas ne en 17-a, sed en 18-a horzono. Kanton kaj siberia urbo Ĉita lokiĝas en 8-a zono. SAT-anoj de koncernaj zonoj atentu la korekton. Nia nova karto entenas mezepokan nomon "Arktika Oceano", kiu fakte estas pli malgranda ol Mezteramaro (Mediteraneo). Tial sciencistoj jam antaŭ kelkaj jaroj decidis nomi ĝin Nordpolusa maro (sed ne oceano).

Krjukov, Maks 79.

Por niaj libroj!

La disvendado de niaj libroj garantias al SAT certan financan bazon kaj fortigas samtempe ĝian ideologian pozicion. Sed ĉu vere ĉiuloke la vendo de libroj estas metode organizita? Ni esperas, ke almenaŭ ĉiu pli granda LEA-grupo, ĉiu iom vigla SAT-rondo, posedas ne nur bibliotekon por siaj membroj, sed ankaŭ trafe aranĝitan libro-vendadon. Lerta vendanto ne atendas, ĝis la K-doj venas al li por peti tiun aŭ alian libron, sed li mem utiligas ĉiun okazon por proponi la aĉetotaĵon kaj povas rekomendi per kelkaj frazoj ĝian enhavon.

En n-o 191 de "S-ulo" ni publikigis sur la unua paĝo la tutan liston de prespretaj manuskriptoj, pri kiuj disponas nia Eldon-Kooperativo. Dume aperis du el la libroj anoncitaj en ĝi (Fabeloj, Vojo al Scienco de Estonto); krome aperis la broŝuro de K-do Lanti (La Laborista Esperantismo), kiun dume espereble posedas ĉiu aktiva SAT-ano. En preparo estas ankoraŭ unu, du libretoj, kaj ni volus povi daŭrigi la ĉenon same vigle por krei ampleksan bibliotekon, kiel antaŭvidite en nia Statuto. Sed jam la financministro haltigis la viglan fluon, por ne endanĝerigi la spezan ekvilibron. Gek-doj, uzu la okazon, por aĉeti kaj rekomendi niajn novajn kaj malnovajn eldonaĵojn. Postulu nian freŝdatan katalogon! Nur per aĉetado de niaj libroj vi aktive helpas daŭrigi la eldonadon de SAT-verkoj. Kaj se vi posedas krome ankoraŭ iom da mono, aĉetu la akciojn de nia Eldon-Kooperativo!

"Vivo, movado"

Kiel malnova, laborema SAT-ano en Hungario mi devas ĝustigi kelkajn rimarkojn de K-do Pensemas en n-o 211 de "S-ulo", aperintajn sub la supra titolo[1]. 1. Anoncoj de alkoholkapitalistoj aperas ankaŭ en alilandaj lab. gazetoj (bedaŭrinde). Oni ne ataku pro tio speciale lab. partion, kiu estas en plej malfacila situacio. 2. En la de K-do P. citita ekspozicio oni elmetis kopion de la reklamo, moke distinganta similecon de kelkaj partigvidantoj sur la bildo, kvankam tiu simileco sur la originalo estas diskutebla. Tiun reklamon la kristanaj gazetoj eluzis kiel bonan propagandon kontraŭ la sola leĝe ekzistanta lab. partio de Hung. Alian simile tendencan afiŝon elmetis en tiu publika ekspozicio de soc. dem. kulturorganizo la kontraŭalkohola asocio, tiel ke la soc. dem. partio kaj la sindikatoj — ĉu prave aŭ ne — deklaris havi nenian komunecon kun tiu asocio. 3. K-do P. protestas, ke iu altrudu al li nelaboristajn kantojn. Li povas uzi la SAT-kantaron, ĝis li trafas la policon. Sed kiel societo observata ĉiam de la polico, ni ne eĉ rajtas disvastigi la tekston de l' Internacio. Ankaŭ la kritikinto de "Ni kantu" (sub "Recenzejo") se li vivus kelkan tempon ĉe ni, kredeble ŝanĝus sian opinion pri "nacieca kantaro". Cetere neniu volis konkuri kun la SAT-Kantaro. 4. Ni konfesas, ke ankaŭ nialanda soc. dem. partio faras erarojn, eĉ gravajn. Sed tiujn konstati kaj kritiki estas nia tasko nialoke, sed ne tasko de K-do P. paroli pri tio en "S-ulo". Cetere la prikritikita ĵurnalo jam kelkfoje enpresis favorajn artik. pri esp-o. Tiaj kritikoj nur povas malutili al nia propagando.

Amiko, kiu ne nur "emas" sed ankaŭ kutimas pensi kaj ĉefe — labori

Rim. Ni aldonas al tiuj ĉi linioj la peton al niaj K-doj, nepre raporti pri ĉio plej objektive, por ke ni ne plenigu nian gazeton per tiaj facile eviteblaj diskutoj. *Red.*

[1] Pro ĝia longeco ni resumas la klarigon. — Red.

TRA LA MOVADO
(Kroniko)

BRITIO. Manchester. Dank' al helpo de alilandaj K-doj, kiuj sendis materialon, nia klubo aranĝis interesan esp. ekspozicion, kiun vizitis diversurbaj esp-istoj (13. 10.). K-doj Even k Roberts paroladis pri siaj vojaĝoj en eksterl. Kiel rezulto aliĝis novaj lernantoj al nia kurso. La klubanoj dankas k salutas la afablajn alsendintojn de ekspozaĵoj. — M. D. (4709). — **FRANCIO. Tourcoing** (Nordo). Antaŭ unu jaro, esp. tre malmulte estis konata en ĉi tiu industria regiono k precipe en nia urbo. Depost okt. 27 funkciis kurso por komencantoj en popoldomo, poste okazis perfektiga kurso k fondo de lab. esp. grupo "Nia Espero", kies anoj kunvenas dimanĉe matene de 9.30 h. ĝis 11.30 h. Gvidantaro: prez. K-do H. Veirman, sekr. K-do Ch. Douchez, helpsekr. K-do E. Carrière, kasisto K-do Vercruysse, librotenistino K-dino M. Delplanque. (6104). — **Parizo.** La FEO-Grupo starigis programon ĝis fino de nov. (ĉiusemajne unu parolado). 23. 10. parolis kiel gasto SAT-ano K-do Christensen el Usono pri pol. k ekon. situacio en Usono. — **HISPANIO.** La prezid. de la Kataluna Kooperativa Federacio, Joh. Ventura Roig, demandite pri sia opinio pri esp-o, verkis longan artik. favoran pri Esp-o k Kooperativismo, kiu aperis en "Accion Cooperatista" (adr.: 11 Aurora, bis, Barcelona). Kooperativanoj, gratulu tiuokaze al la organo, kiu ĉiam fervore pledas por nia afero! Per tio ni povos pliprofundigi la atingitan sukceson. (6187). — **NEDERLANDO. Amsterdam.** La estraro de l' "Nederlanda Federacio de Lab. Esp-istoj" ŝanĝiĝis k konsistaj nun el K-doj F. Faulhaber (prez.), J. M. Bersma (kas.), C. I. Blok k K-dino H. Bishoff (asesoroj) k H. W. Alings, Middenweg 126, Amsterdam-o, (sekr.). Korektu la adr. en via Jarlibro, pĝ. 43! — La nombro da SAT-anoj en Nederlando estas nun 99 (kontraŭ 67 en 1927, 43 en 1926, 20 en 1925, 16 en 1924, 10 en 1923, 4 en 1922).

Nur tiam vi rajtas paroli pri sukceso, kiam el via kurso rezultas aliĝoj por SAT kaj abonoj por "S-ulo".

RECENZEJO

Duope ricevitajn verkojn ni recenzas, unuope ricevitajn ni nur mencias.

Kion rakontas la amikoj de Peĉjo, Fabeloj de Hermynia Zur Mühlen. Biblioteko de Sennaciulo, n-o 6. Eld. Fako de SAT, Colmstr. 1, Leipzig O 27. Pr. 0,60 mk. g. Form. 11½×15 cm. — Rakontoj, prezentitaj sub formo de fabeloj, pri suferoj en diversaj metiejoj. Ĉiu devus legi tiun ĉi libron, ĉar ofte laboristoj ne sufiĉe atentas, kiom ili oferas sanon kaj vivon, laborante kontraŭ tute nesufiĉa pago. Necesas artistoj, kiuj frape atentigas nin pri la trokutima homa krueleco. Bone estas, ke tiun ĉi libron povas legi kun ĝuo infanoj, lernantoj kaj plenkreskuloj. Hermynia Zur Mühlen kun granda lerteco evitas esti pedanta kaj "profesoraĉa" en sia instruado pri la sociaj malbonoj. Ŝi ne tedas per la maniero, kiel ŝi prezentas la rakonton, ĉar ŝi sufiĉe proksimas al la simpla esprimmaniero de l' popolo instruanta siajn infanojn kaj junulojn. Tamen mi bedaŭrus, se SAT eldonus ĉefe tiajn pli malpli didaktikajn verkojn, en kiu la klera aŭtoro devigas sin al naiveco.

La lingvo estas klara, flua, simpla kaj senmanka (escepte malĝusta uzo de l' vorto "eminenta" en aĉiga senco). Ni nepre rekomendas legadon de la verketo al ĉiu, kiu volas perfektigi sin en la lingvo. Jief.

Evoluo de Telefonio, de J. R. G. Isbrücker. Biblioteko Tutmonda vol. 21/22. Eld. Rud. Mosse, Esp. Fako, Berlin. 48 pĝ. + 16 pĝ. bildtabuloj. Pr. 1,— mk. g. — Komencante legi tiun libron, mi ektimis ke ĝi suferas je nuna nekultureco de iĝenieroj, ĉar ridinde abstraktaj vortformoj jam tedis aŭ ridigis min. Jam de 20 jaroj mi rimarkas, ke nia barbara epoko produktas en inĝenierlernejoj eĉ ne mehanikistojn, sed nur mehanikajn homojn. Ili scias iom desegni, sed redakti, tute ne, nek pensi. Prototipoj: la usonanoj. — Sed, kiam, pli poste, Isbrücker montras ilojn, precizigas, oni akiras klarecon. La lingvo iom suferas: inĝenieroj ĉie kaj ĉiulingve turmentegas ĝin, malserioze kreante vortojn. La fakaj vortoj almenaŭ devus esti klarigataj komence aŭ fine de la libro, en eta "vortaro", sed preskaŭ ĉiuj estas neutilaj aŭ malutilaj: ŝaltilo, vando, relajso, amplifi (fortigi, fortigeti, plifortigi, plifluigi, plisonorigi, plisonigi, plilaŭtigi, plipotencigi, ktp.), — multipla sistemo anst. multobla sistemo: ĉu ni parolas esp-e, aŭ franc-eŭrope? Ĉu ĉinaj esp-istoj devos eklerni helpan sufikson "ipl" kun sama signifo kiel "obl"? — **Oni pensu en Esp-o.** Ankaŭ jako (por "kontaktingo" de ĉiu abonanto ĉe telefoncentrejo), estas malbone elektita vorto. Tiaj fakaj vortoj erarigas la spiritojn. Ekz., kiam vi skribas pri "frekvenco", eĉ eŭropa, nefranclingva leganto ektimas, kiel antaŭdiajo. — Se vi dirus "ofteco", ĉiu tuj kaj ĉiam komprenus. Esp-o estas **Mondlingvo.** Anri Bergson, Anatol Frans kaj multaj inter la eminentuloj montris, ke filozofion kiel ĉiujn sciencojn oni ĉiam povas klare priparoli en la lingvo de ĉiuj homoj. Necesas iom da klopodo, sed sen klopodo oni malbone skribas kaj parolas. Esp-o oferas al verkisto mirinde flekseblan, obeeman komprenilon. Oni ĝin nur bone uzu. Fine mi gratulas la verkinton Isbrücker, kiu scias fini libron tiel simple kaj signifoplene: "Oni ne bezonas profeti por antaŭvidi, ke, post mezurebla tempo, telefoniĝos senpere inter ĉiuj lokoj en la mondo, sur tero, maro, en aero. La trielektroda lampo ĉefe kontribuos por tiu estonta sukceso." Faka precizeco. Jief.

Nova Gramatika Libro de Esperanto (Por la Supera Kurso), rekomendita de Esp. Lit. Asocio, verkita k eldonita de D-ro Anakreon Stamatiadis, LK, Dir. de Helena Esp. Instituto, Ateno, 1928. Form. 16×24 cm. Pĝ. 185. Prezo neindikita.

La verkinto prezentas tiun libron al la helenaj (grekaj) esp-istoj por uzo en superaj (duaj) kursoj. La libro estas verkita ĉefe en esp-o, k la greklingvaj tekstoj estas kvazaŭ akcesoraj, utilaj por greklingvanoj, ne ĝenaj por alilingvaj esp-istoj. Laŭ lingva vidpunkto mi konsideras la verkon kiel tre valoran, ĉar ĝi pritraktas detale k konscience multajn lingvajn demandojn netroveblajn en la kutimaj esp. lernolibroj. Plie ĝi donas utilajn konsilojn al kursgvidantoj. Certe ĝi meritas atenton ankaŭ ekster la malgranda greka lingvoteritorio. N. B.

Supplément aŭ Cours Rationnel. Eld. Fédération Espérantiste Ouvrière, 177, rue Bagnolet, Paris XXe. 24 pĝ. Pr. f. fk. 2,50.

En lingvoj, kiujn ni bonege, eĉ literature legas kaj skribas, ofte mankas al ni ĉiutagaj vortoj. Se alilandulo, je stratangulo, subite demandas nin en esperanto pri strato, domo, vojaĝo, ni povus parkere kanti por li "Fratoj al Sun" aŭ "En la mondon venis...", eĉ traduki filozofian ĉapitron, sed pri ĉiutagaj aferoj ni balbutas. Tial ĉi tiu Suplemento estas utila por franclingvanoj, ĉar ĝi entenas praktikajn vortojn de ĉiutaga vivo, plibonigon de malĝustaj parolmanieroj ktp. Jief.

MEMORNOTO

Represis el "S-ulo":

Organizovani Radnik, Belgrado, 28. 6., Kiel mortis N. Romanov, 19. 7., Hodiaŭaj ĉininoj, 5. 8., Lab. en Usono; Narodni Val, Zagreb, 26. 10., Konfl. en Jugosl. (211), De Tribune, Amsterd., 21. 9., Havenlab. striko en Finnl. (206), 8. 6., Kiel mortis Rom. (178).

Priesper. artikol. k notojn enpresis:

ITF-bulteno, Amsterd., okt. (rubr.), Accion Cooperatista, Barcel., 26. 10., Organizovani Radnik, Belgr., 26. 7. (longa art., ankaŭ pri SAT, de K-do 8882), De Strijd, Amsterd., 11. 8. (pri "S-ulo" k SAT), Het Volk, Amsterd., 23. 10. (H. de Man k mondl.), Tubantia, 24. 10. (pri SAT, "S-ulo" ktp.).

Pri SAT-Kongr. raportis:

Het Volk, Amsterd., 18. 8. k 20. 8., fav. artik., verŝajne de K-do Nathans.

Peresper. artik. enhavis:

De Tribune, Amsterd., 28. 9. (let. el Ĉita), Travail, Lyon, 27. 10., Neue Zeitg., München, 26. 10., Signalen, Stokh., 25. 10. (Kroniko en esp-o de Ernesto).

KURIOZAJO!

En "S-ulo" n-o 119/120 aperis sub la titolo "Blankaj mastroj — flavaj sklavoj" skizeto tradukita el nederlanda laborista gazeto. Ĉiu traduko siavice estis retradukata kaj publikigata en deko da diverslandaj gazetoj, i. a. en The Worker's Weekly (Sydney) de 4. 3. 1927. En ĉi tiu gazeto legis ĝin kunlaboranto de alia nederlanda laborista gazeto, kiu retradukis kaj publikigis ĝin en sia (nederlandlingva!) gazeto. Tiel skizeto nederlandlingva estis tradukata en esperanton, el esperanto en anglan lingvon, kaj el angla lingvo ree en la nederlandan! (670)

NIA POŜTO

6187. — La artikolo de Joh. Vent. Roig estas certe interesa ... en "Accion Cooperatista"; sed ĝi tute ne taŭgas por "S-ulo". Niaj legantoj ja delonge estas konvinkitaj pri la valoro de esperanto, ĉar ili lernis k praktikas ĝin. Cetere, la fakto, ke J. V. R. ne havis tempon por lerni nian lingvon forprenas de lia artikolo multe da konvinkopovo. Ĉu li havos pli da tempo por lerni, kiam la Kooperativa Internacio estos voĉdoninta belan rezolucion por esp-o? Sufiĉis enmeti simplan noton pri la fakto en "Kroniko" por ke la afero estu en ordo. Vidu pĝ. 55. E. L.

8065. — Loko absolute mankas por enmeti vian interesan artikoleton; cetere ni opinias, ke, kiel SAT-ano, vi havas eraran vidpunkton pri insignoj. Konscia SAT-ano portas SAT-insignon; portado de nacia lig- aŭ asociinsigno estas nur elmontro de ia, ofte senkonscia, signo de naciismo. E. L.

12 321. — Via artik. estas transdonita al la red. de l' pedag. serio de "La N. E.". Bedaŭrinde via skribo estas tiel neddeĉifrebla, ke la kopianto riskas okulmalsaniĝi. Kelkaj vortoj eĉ estas tute nelegeblaj. Skribu nepre estonte pli legeble!

ENHAVO:

Presejo: Peuvag, Druckerei-Filiale Leipzig (Germanio)